

Kostiuchenko T.

CREATIVE USING OF TRADITIONAL AND NON-TRADITIONAL ITEMS OF THE HEALTH SAVING AS THE ONE OF PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR FORMATION THE HEALTH SAVINGS COMPETENCE FOR SOCIAL WORKERS IN THE PROFESSIONAL TRAINING

The article focuses on the main aspects of the health savings competence as a necessary component in the structure of professional training for the future social pedagogues. The conditions in general and pedagogical conditions, particularly for the successful implementation of the health savings expertise in the training for future specialists of the social-pedagogical sphere. In the article, by analyzing scientific publications, namely, in the direction of the contemporary issues for the training the future social pedagogues in the social competency measurement, considered the nature and structure of the health-competence. Based on the analysis of scientific works in the direction of our research, the health savings competence of social pedagogues has been considered as an integral characteristic of personality that can successfully respond to the individual and social needs, to act in specific circumstances, to carry out tasks in relation to their health, and others. It provides the organization a healthy lifestyle in the physical, social, mental and spiritual spheres and the organization of their work. The main criterion of competence is a state of optimal matching, harmony between the physical, mental and social aspects of human life. The formation of this competence covers a range of life skills (competencies) that promote a healthy lifestyle, physical, mental and social. Determining the structure of the health savings competence for the future social pedagogues, we turned to the identification and comparison of the concept of the structure and the structure of a healthy lifestyle. Through this analysis, we came to the conclusion that a healthy lifestyle reflects the system of life for future specialists of social and educational sphere, which is characterized by unity and expediency of its structural components. The study highlighted the following main pedagogical conditions: the formation of positive motivation to the health saving, creative using the traditional and non-traditional items of the health saving, promotion the healthy lifestyle, focuses and effective organization of the time management for work and leisure.

Key words: pedagogical conditions, health saving competence, professional training, social and pedagogical sphere, traditional and non-traditional items of the health saving.

Подано до редакції 18.04.2016.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф. І.М.Богдановою

УДК 378.147:37.032

© 2016

Левченко Я.Е.

ТЕХНОЛОГІЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ В ІНТЕРАКТИВНОМУ НАВЧАННІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядається доцільність й ефективність візуалізації інформації як педагогічного інструменту технології інтерактивного навчання у процесі формування професійної спрямованості особистості майбутнього вчителя іноземної мови. Особлива увага надається ролі викладача, який забезпечує високий рівень усвідомлення інформації, що дозволяє зробити навчальний процес цікавим і нестандартним.

Ключові слова: спрямованість особистості, інтерактивне навчання, візуалізація, інформація, скрайбінг.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасний розвиток суспільства дав певний поштовх до змін в усіх сторонах життя в Україні. Пошуки нових тенденцій, нові підходи в освіті ведуть до нових цілей, модернізації, виходу на новий рівень знань. Усі інновації в галузі вищої педагогічної освіти сприяють становленню нового типу педагога, здатного вирішувати коло значимих педагогічних проблем ХХІ століття. Актуальність проблеми технологізації в галузі вищої педагогічної освіти пов'язана з розширенням інновацій, серед яких технологія інтерактивного навчання підвищує мотивацію як викладача, так і студента, а також, щонайцінніше, сприяє формуванню професійної спрямованості особистості майбутнього вчителя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... На основі аналізу психолого-педагогічних джерел щодо суттєвих ознак технології інтерактивного навчання, вимог до її реалізації (Б. Бадмаєв, М. Бережна, Л. Вавілова, В. Захаров, Є. Коротаєва, В. Ляудис, Т. Паніна, О. Пометун, О. Путістіна, О. Філатова, О. Січкарук) можна стверджувати, що вони відіграють важливу роль у процесі формування професійної спрямованості особистості майбутнього вчителя іноземної мови. В основі технології інтерактивного навчання перебуває поняття "інтерація" (від англ. "interaction" – взаємодія), котре з'явилося вперше в соціології й соціальній психології. Саме характер взаємин викладача і студента стає ключовим в інтерактивному навчанні і відображає поняття "взаємодія".

Сучасні дослідники приділяють увагу функціям технології інтерактивного навчання: навчальній (засвоєння змісту освіти, розвиток загальнонавчальних умінь і навичок), виховній (підвищення навичок колективної роботи, об'єднання колективу учнів), комунікативній (розвиток уміння спілкуватися, встановлення емоційних контактів), забавлювальної (навчання з захопленням), релаксаційній (створення сприятливої атмосфери на заняттях, усунення емоційного напруження), психотехнічній (формування навичок підготовки фізіологічного стану для ефективнішої діяльності).

У процесі інтерактивного навчання основною є активність учня, що задається безпосередньо методами й формами навчання, але й іншими факторами, наприклад, освітнім середовищем, створюваним у навчальному

закладі тощо. Суть інтерактивних методів навчання – в орієнтації на мобілізацію пізнавальних сил і прагнень тих, кого навчають, на пробудження самостійного інтересу до пізнання, становлення власних способів діяльності, у розвитку вміння концентруватися на творчому процесі й одержувати від нього задоволення. Високий рівень усвідомлення майбутніми фахівцями лекційного матеріалу можна забезпечити за допомогою орієнтованих педагогічних інструментів. З огляду на це набуває актуальності проблема визначення провідних методів й інструментів технології інтерактивного навчання майбутніх учителів іноземної мови.

Формулювання цілей статті... Мета статті – проаналізувати візуалізацію навчальної інформації як один із важливих педагогічних інструментів технології інтерактивного навчання майбутніх учителів.

Виклад основного матеріалу дослідження... На тлі різноманітних підходів до визначення інтерактивного навчання як спеціальної форми пізнавальної діяльності ми приєднуємось до висновку, що у ході спілкування відбувається не тільки процес пізнання, процес особистісного зростання тих, хто навчається, але й процес взаємодії особистостей, де кожний має право висловлювати свою точку зору, обстоювати свою позицію, грати свою роль. Особистісно-професійний розвиток майбутнього вчителя – це, з одного боку, процес цілеспрямованого формування особистості, з іншого – це процес розкриття, самостворення особистісно-професійних якостей, способів діяльності та професійної взаємодії. “Взаємодію розуміють, – наголошують науковці І. Прокопенко, В. Євдокимов, – як безпосередню міжособистісну комунікацію, найважливішою особливістю якої є здатність людини приймати роль іншого, уявляти, як її сприймає партнер із спілкування або група, і відповідно визначати власні дії. Педагогічна взаємодія – це обмін діяльністю між педагогом і учнями, в якому діяльність одного обумовлює діяльність іншого (інших)” [3, с. 121]. Слід підкреслити, що однією з сторін спілкування виступає викладач, який не тільки проводить лекції з включеними бесідами, дискусіями, семінари, обговорення, консультації, а й підтримує спілкування між студентами (круглі столи, групове вирішення ситуацій, дидактичні, ділові, рольові ігри). Враховуючи важливість конкретних форм навчання (лекція, семінари, самостійна і науково-дослідна робота, педагогічна практика), зосередимо увагу на такій формі, як лекція, що активно синтезує традиційні й сучасні технології в навчальному процесі. Загалом зазначимо, що тільки синтез традиційних і сучасних педагогічних технологій, таких як технологія інтерактивного навчання, допомагає досягти значних результатів при формуванні й розвитку професійної спрямованості особистості майбутнього вчителя іноземної мови.

В інтерактивному навчанні більшість зарубіжних викладачів надають перевагу методам спостереження, моніторингу й аналізу в ході процесу навчання. Особливо це стосується таких аспектів викладання, як організація лекційних занять, взаємодія зі студентами, емоційні фактори, використання ресурсів, техніка навчання, методологія й набуття знань. Викликають інтерес наукові роботи зарубіжних дослідників, пов'язані з інтерактивним підходом викладання лекційного матеріалу у вищих навчальних закладах (Р. Вейнраб, Х. Еванс, С. Квін, А. Кінг, Б. Найду, К. Ноєраджа, Дж. Шивакумар і В. Вісваратха). Так, Хейді Еванс пропонує схему для лекцій, які містять додатковий матеріал, котрий пропонується студентам напередодні лекції, а саме: статті з газет, наочні посібники, роздатковий матеріал, художні твори, пов'язані з темою лекції. Дослідник виділяє ключові питання, нові терміни, їхній переклад і вважає, що студенти повинні отримати також план-проспект лекції. Під час лекції викладач може зупинитися на зв'язку між окремими пунктами і основними ідеями лекції, заохочувати студентів до наведення своїх власних прикладів, залучати студентів у діалог, тим самим підтримувати інтерес до змісту лекції і сприяти його розумінню, навчає студентів слухати й конспектувати, використовуючи аббревіатури, схеми, таблиці тощо [8, с. 106].

Прикладом існуючих конспектів лекцій є своєрідна анкета, запропонована А. Кінгом. Перед початком лекції студентам видаються шаблони конспекту лекції, що містять низку питань, на які необхідно відповісти безпосередньо під час і після прослуховування матеріалу за новою темою [9]. Зразковий список питань може складатися з таких моментів:

- Explain why... (Explain how...) (поясніть чому, поясніть, як).
- What is the main idea of...? (яка основна ідея...).
- What is the difference between ...and... ? (у чому різниця між...).
- How are ...and...similar/different? (чим схожі, чим різні).
- What conclusions would you draw about... ? (який висновок ви можете зробити ...).
- What are the strengths and weaknesses of... ? (у чому сильні й слабкі сторони...).
- How is... related to... that we studied earlier? (як це пов'язане з попередніми лекціями).

Слід підкреслити, що поряд із традиційним викладанням лекцій вітчизняні дослідники (І. Загашев, М. Леонова, Т. Меркулова, Н. Остражкова, Н. Тучина та ін.), також як і зарубіжні, активно застосовують у навчальному процесі лекції у світлі інтерактивного і когнітивного підходів. У навчальному процесі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови різноманітні методи дозволяють залучити студентів до участі в лекції. Інтерактивний конспект лекцій за методикою викладання англійської мови (Н. Остражкова) містить різні види

інтерактивних завдань: “порівняння конспектів”, “обговорення проблеми”, “голосування”, “обмін думками”, “мозковий штурм”, а також завдання на контроль сприйняття й розуміння основних моментів матеріалу лекції (“експрес-завдання” – “Quick-thinks” – оберіть кращий варіант відповіді; виправить помилку; закінчіть пропозицію; порівняйте або протиставте; підтвердіть факт; відновіть правильний порядок; сформулюйте висновок; перефразуйте ідею) [2].

У процесі викладання лекції у світлі когнітивного підходу, педагогіки співробітництва і технології інтерактивного навчання забезпечується взаємодія студентів один з одним, з лектором і навчальним матеріалом, що дозволяє студентам здобувати нові знання й уміння, робити самостійні висновки (Н. Тучина, Т. Меркулова). На лекції викладач використовує різні прийоми: проблемні ситуації; цікаву історію, яка пов'язує тему лекції з навколишньою дійсністю, життєвим і професійним досвідом слухачів; висловлювання до певних тверджень свого ставлення; прийом “мозкового штурму”; докладний план лекції; малюнок, схему, таблицю. Особлива увага надається правильній організації закінчення лекції. На відміну від традиційної методики, на лекціях даного типу викладач може отримати не відтермінований, а негайний зворотній зв'язок, якщо попросити студентів дати письмову оцінку деяких аспектів заняття, наприклад, новизни викладеного матеріалу, форми викладу, результативності заняття. Когнітивний підхід припускає, що лекція завершується творчим домашнім завданням, яке передбачає практичне використання отриманих знань і вмінь і готує слухачів до сприйняття наступної лекції [1, с. 124].

Дослідники освітніх методик довели, що через три дні після проведення лекції студенти в змозі згадати тільки 10 % від того, що вони почули, 35 % від того, що вони побачили, але 65 % можуть відтворити зміст лекції, якщо вона проходила у вигляді усної розповіді, яка підсилена візуальними образами. Реалізації творчих задумів викладача у досягненні повнішого розкриття розуміння лекції майбутніми фахівцями сприяє розширення спектру таких педагогічних інструментів як технологія візуалізації навчальної інформації. Серед активних методів викладу навчального матеріалу у поєднанні з візуальною підтримкою слід виділити такі: метод візуального мислення, скетчноутінг, пітчінг, скрайбінг.

Метод Visual Thinking (візуальне мислення) – сприяє розвитку дистанційного навчання і передбачає об'єднання інструментів візуального й вербального мислення: 3 базових інструмента візуального мислення людини – очі, внутрішній зір, руки; 4 етапи – подивитися, побачити, уявити, показати іншим; 5 запитань інструмента SQVID (оригінальний метод вирішення складних проблем) – просто або детально? якісно або кількісно? бачення або здійснення? індивідуальні характеристики або порівняння? змінювання або статус-кво?; 6 способів сприймання образів, яким відповідають 6 типів зображень – “хто / що”, “скільки”, “де”, “коли”, “як”, “чому / навіщо” [5]. Скетчноутінг (від англ. “sketch” – ескіз, зарисовка) – спосіб структурування інформації, що сприймається на слух, або фіксація власних думок. Суть цього явища в технології візуалізації – закріплення на папері важливих ідей у вигляді рукописних текстів, схем й інших образотворчих елементів [4]. Пітчінг (від англ. “pitch” – виставляти на продаж) – система відкритих коротких презентацій, які застосовуються, наприклад, як презентація відкритих уроків під час педагогічної практики, або презентація дипломних проектів студентів-випускників [7].

Сьогодні новою тенденцією в системі освіти є скрайбінг (від англ. “scribing” – опис, розмітка) – один з активних методів навчання, котрий являє собою візуалізацію інформації за допомогою графічних символів. Виникнення цього унікального способу привернути увагу аудиторії, забезпечити її додатковою інформацією пов'язують з американськими дизайнерськими компаніями, котрі використовують спрощені ілюстрації й схеми замість багатослівних описів їхньої діяльності. Успіх й ефективність скрайбінга пояснюється тим, що мозок людини схильний малювати картинку, здатний мислити образами, а мова рисунку – універсальна мова [6; 10].

Згодом такий особливий стиль візуалізації даних, а саме намальовані від руки схеми та ілюстрації, американські лектори-дизайнери почали перетворювати в динамічні картинку (doodle – намальоване відео). Сьогодні прийнято розрізняти декілька видів скрайбінга. Найпоширеніший вид – скрайб-презентація, в основі якого акцент робиться на візуальну складову за допомогою схем, графіків, ілюстрацій. Скрайб-фасилітація – метод переводу інформації з вербальної системи у візуальну. Всі ідеї презентації вміщуються в картинку, графіки і схеми в динамічному відео-ряді. Відео-скрайбінг (doodle style) – метод передавання графічної інформації за допомогою “малюючої руки”. Цей тип скрайбінга користується великою популярністю, викликає позитивні емоції, збуджує інтерес, оскільки в процесі сприймання включається, як візуальна, так і слухова складова розповіді, що збільшує ефект від надання інформації.

На нашу думку, скрайбінг – ефективний метод привернути увагу майбутніх учителів іноземної мови, цікаво подати інформацію, як основну, так і допоміжну, зробити акцент на ключових моментах лекції, у процесі підготовки якої слід спиратися на такі аспекти. По-перше, скрайбінг перетворює тези лекції в слова й образи, обрисовує зв'язки і підкреслює ключові моменти. При цьому не обов'язково володіти технікою класичного рисунку, але важливо розуміти, як правильно змінювати іменники і дієслова на символи й образи у вигляді зарисовок. По-друге, скрайбінг – це не тільки образні рисунки. Наочно продемонструвати ідеї лекції можна,

перетворив їх у графіки, матриці, ієрархічні структури й діаграми, але всі види схем і рисунки повинні складати цілісний візуальний образ. По-третє, основна мета скрайбінга – це не просто зарисовки, а така інформація, що дозволяє повсякчас залучати студентів у навчальний процес.

Оскільки скрайбінг є багатофункціональним інструментом, то на лекціях з лексикології англійської мови з'являються нові можливості для модернізації методів інтерактивного навчання. Так на лекції THE WORD AND ITS MEANING ("Слово та його значення") за допомогою апікаційного скрайбінга діаграми подаються паралельно з усним викладом матеріалу, що дає можливість представити найбільш яскраво специфіку значення англійського слова (Рис.1) і структуру його лексичного значення (Рис.2):

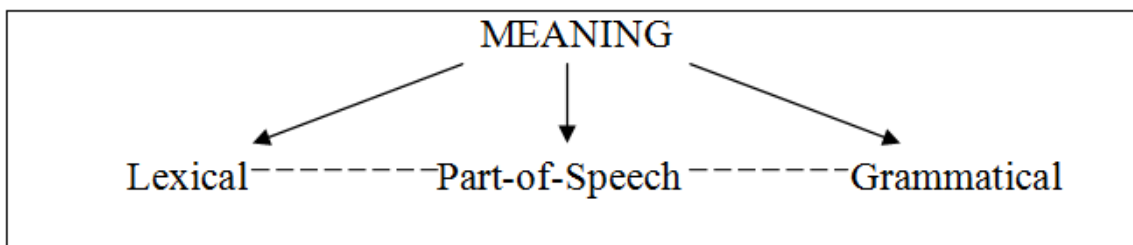

Рис. 1 Специфіка значення англійського слова

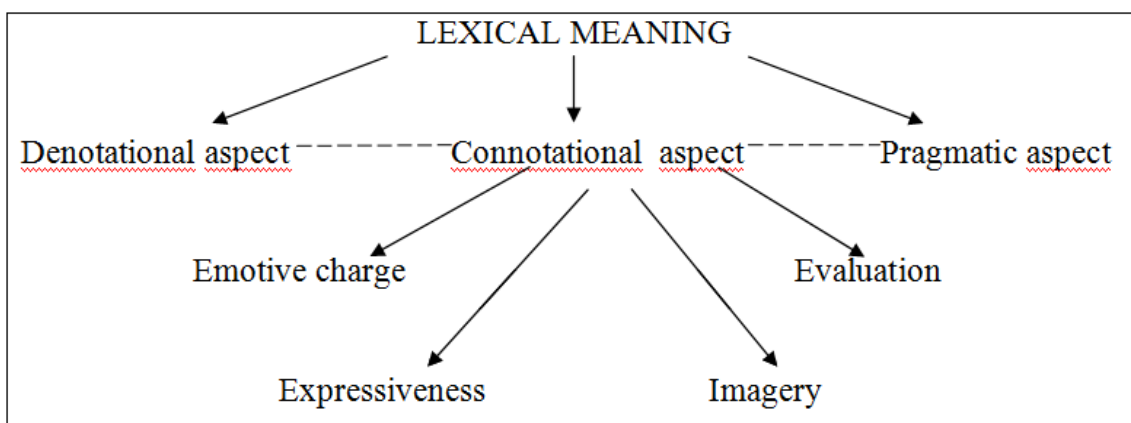

Рис. 2 Структура лексичного значення англійського слова

Відео-скрайбінг допомагає описувати реалії англійських країн при знайомстві з іншомовною культурою. Схема, що надає характеристику університетського викладацького складу в Америці та Великобританії під час лекції REGIONAL VARIETIES AND DIALECTS ("Регіональні варіанти і діалекти"), підкреслює різницю між британською англійською і американською англійською мовами (Рис.3).

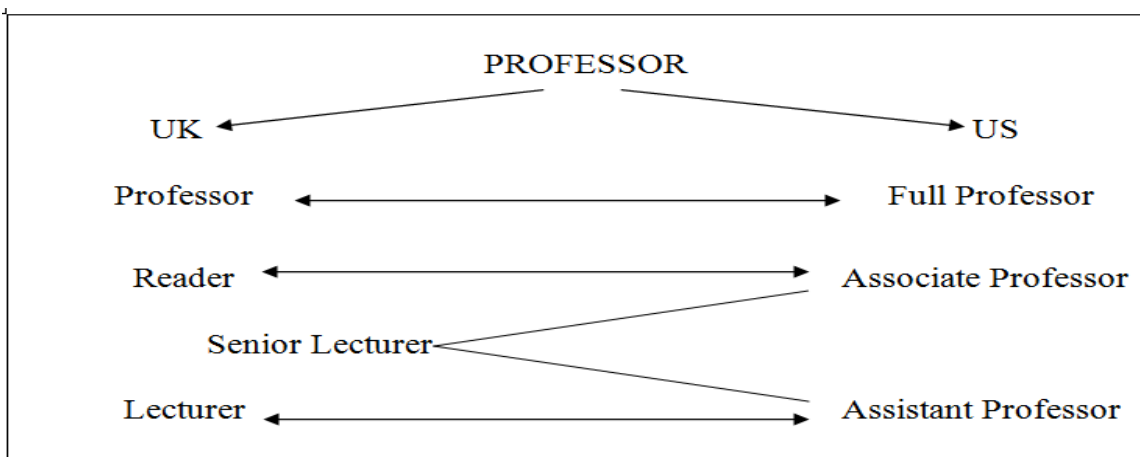

Рис. 3 Характеристика університетського викладацького складу

Висновки... Таким чином, візуалізація навчальної інформації є своєрідним інструментом технології інтерактивного навчання. Виклад лекційного матеріалу у поєднанні з візуальною підтримкою дозволяє використовувати переваги інтерактивного підходу: розширення світогляду у взаємодії під час лекції (лекція викликає інтерес, актуалізує попередні знання, формує компетенції), залучення студентів до виконання різноманітних завдань. Така технологія інтерактивного навчання спонукає студентів висловлювати свої думки чітко і прозоро, реагувати на висловлювання інших студентів, а також встановлювати взаємозв'язок між оригінальними питаннями та різноманітними відповідями, що спрямоване на навчання студентів мислити й аналізувати.

Використана література:

1. Меркулова Т.К. Лекция в свете когнитивного подхода / Т.К. Меркулова, Н.В. Тучина // Актуальні проблеми вивчення мови та мовлення, міжособової та міжкультурної комунікації: [міжвуз. зб. наук. праць / відп. ред. доц. І.С. Шевченко]. – Харків. : Константа, 1996. – С. 124-126.
2. Остражкова Н.С. Обучение пониманию содержательного компонента педагогического дискурса лекции : Английский язык, языковой вуз. : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Остражкова Наталия Сергеевна. – Тамбов, 2004. – 218 с.
3. Прокопенко І.Ф. Сучасні педагогічні технології в підготовці вчителів : навч. посіб. / І.Ф. Прокопенко, В.І. Євдокимов – Харків. : Колегіум, 2008. – 344 с.
4. Роуди М. Визуальные заметки. Иллюстрированное руководство по скетчноутингу / Майк Роуди; пер. с англ. Н. Наумов. – М. : Манн, Иванов, Фербер, Эксмо, 2014. – 224 с.
5. Роэм Д. Визуальное мышление. Как «продавать» свои идеи при помощи визуальных образов / Дэн Роэм; пер. с англ. О.Медведь. – М. : Манн, Иванов, Фербер, Эксмо, 2013. – 300 с.
6. Сорока Т.В. Скрайбінг як сучасна форма візуалізації навчального матеріалу [Електронний ресурс] / Т.В.Сорока. – Режим доступу: <http://journal.osnova.com.ua/article/51806>.
7. Сычѐва А. Елена Гликман: «Питчинг — это первая проба твоей идеи» // ProfiCinema. — 2010. — 28 мая.
8. Evans H. Creating and processing academic lectures / H. Evans // Selections. 36-th International Annual Conference, 24-27 March 2002, York. – Kent : IATEFL, 2002. – P. 106-107.
9. King A. From Sage on the Stage to Guide on the Side / A. King // College Teaching – 1993. —Vol. 41, №1. – P. 30-35.
10. VideoScribe. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.videoscribe.co/>.

Левченко Я.Э.

ТЕХНОЛОГИЯ ВИЗУАЛИЗАЦИИ В ИНТЕРАКТИВНОМ ОБУЧЕНИИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

В статье рассматривается целесообразность и эффективность визуализации информации как педагогического инструмента технологии интерактивного обучения в процессе формирования профессиональной направленности личности будущего учителя иностранного языка. Особое внимание уделяется роли преподавателя, который обеспечивает высокий уровень осознания информации, что позволяет сделать учебный процесс интересным и нестандартным.

Ключевые слова: направленность личности, интерактивное обучение, визуализация, информация, скрайбинг.

Levchenko Y.

THE TECHNOLOGY OF VISUALIZATION IN THE INTERACTIVE EDUCATION OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHER

The article focuses on proving that searching the new tendencies, new education approaches lead to the new aims and to the new types of knowledge. All the innovations of the higher pedagogical education promote the foundation of the teacher's new image. The actuality of the problems of technologization of higher pedagogical education is connected with the incalculations of the innovations among which the technology interactive education has risen both teacher's and student's motivation and has formed the professional orientation of future foreign language teacher's personality. The analysis of the traditional approach of giving the lectures allows to define such disadvantages of this approach: authoritarian type of giving knowledge, ignoring of the individuals and the student's personality. According to this problem the advantages of the technology of the interactive education have been defined.

The lecture evokes the interest, actualizes knowledge, promotes students to do different level tasks. The peculiar attention is paid to the interrelation of a teacher and a student. Among the active methods of the technology of the interactive education of students at lectures, the technology of the visualization of the educational information has been distinguished. This technology includes both the visual ways of representing information and developing visual thinking in the educational process. The material for the lectures with the effective visual method of scribing is allowed to make the educational process to be interesting and non-standard, to rise the student's motivation to master the English language.

The diagrams of the appliqué scribing are given simultaneously with the oral report during the lecture THE WORD AND ITS MEANING. It gives possibility to present the meaning of the English word and the structure of its lexical meaning more clearer. Video-scribing helps to describe the English speaking countries' realia in the process of studying the culture of the foreign language. The scheme which is characterized the teaching staff in the USA and Great Britain at the lecture REGIONAL VARIETIES AND DIALECTS emphasized the difference between BrE and AmE. Thus, the visualization of the educational information is the peculiar instrument of the technology of interact education.

Key words: personality orientation, visualization, interactive education, information, scribing.

Подано до редакції 04.04.2016.